

นักศึกษาผู้ใหญ่ชายระดับ 1 และ 2 ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษา ส่วนระดับ 3 และระดับ 4 มีปัญหาด้านนี้อยู่ในเกณฑ์น้อย

ข. ปัญหาเกี่ยวกับอุปกรณ์ตำราเรียน

นักศึกษาผู้ใหญ่ชายและหญิงทุกระดับมีปัญหาเกี่ยวกับอุปกรณ์ตำราเรียนอยู่ในเกณฑ์น้อย

ค. ปัญหาเกี่ยวกับการบริการ

นักศึกษาผู้ใหญ่ชายระดับ 1 และ 2 ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการบริการ นอกนั้นมีปัญหาด้านนี้อยู่ในเกณฑ์น้อย

นักศึกษาผู้ใหญ่หญิงระดับ 4 มีปัญหาเกี่ยวกับการบริการ อยู่ในเกณฑ์น้อย นอกนั้นไม่มีปัญหาด้านนี้

ง. ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา

นักศึกษาผู้ใหญ่ชายและหญิงทุกระดับ ยกเว้นนักศึกษาผู้ใหญ่หญิงระดับ 1 และ 2 มีปัญหาเกี่ยวกับตัวนักศึกษาอยู่ในเกณฑ์น้อย สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่หญิงระดับ 1 และ 2 ไม่มีปัญหาในด้านนี้

จ. ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

นักศึกษาผู้ใหญ่ชายและหญิงทุกระดับ ยกเว้นนักศึกษาผู้ใหญ่ชายระดับ 1 และ 2 มีปัญหาเกี่ยวกับตัวนักศึกษาอยู่ในเกณฑ์น้อย สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ชายระดับ 1 และ 2 ไม่มีปัญหาในด้านนี้

4. ปัญหาเกี่ยวกับความไม่ลืมหวังเมื่อมาเรียนในโรงเรียนผู้ใหญ่

นักศึกษาผู้ใหญ่ชายและหญิงทุกระดับมีปัญหาเกี่ยวกับความไม่ลืมหวังเมื่อมาเรียนในโรงเรียนผู้ใหญ่อยู่ในเกณฑ์น้อย

สำหรับข้อกระทงที่เป็นปัญหาของนักศึกษาผู้ใหญ่ในแต่ละระดับนั้น ปรากฏว่าอยู่ในเกณฑ์มากที่สุดด้านคือ มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 ถึง 2.50 แต่ละด้านมีข้อกระทงดังนี้

ด. ด้านหลักสูตร นักศึกษาผู้ใหญ่หญิงระดับ 4 มีความคิดเห็นว่าหลักสูตรที่เรียน เนื้อหาวิชา
รวบรัดเกินไป

ข. ด้านการเรียนการสอน นักศึกษาผู้ใหญ่ชายระดับ 3 ระดับ 4 และระดับ 5 ปัญหาเกี่ยวกับ
กับเวลา คือ ไม่มีเวลาทบทวนบทเรียนหรือทำการบ้าน

ค. ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการศึกษา

1. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษา เป็นภาระมากสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ชายระดับ 5
2. นักศึกษาผู้ใหญ่ชายระดับ 5 มาเรียนไม่ทันเนื่องจากรถติดและต้องเลิกงานแล้ว
จึงมาเรียน
3. นักศึกษาผู้ใหญ่ชายและหญิงระดับ 4 เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม คือมีเสียงจากภายนอกมา
รบกวนอยู่เสมอ.

4. นักศึกษาผู้ใหญ่หญิงระดับ 1 และ 2 ระดับ 4 และระดับ 5 มีปัญหาเกี่ยวกับสิ่ง
แวดล้อม คือขณะที่เรียนมีฝุ่นก่ต

5. นักศึกษาผู้ใหญ่ชายระดับ 5 มีปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมคืออากาศในห้องเรียนร้อน
อบอ้าว

ง. ความไม่เต็มหวังเมื่อเข้ามาเรียนในโรงเรียนผู้ใหญ่

1. นักศึกษาผู้ใหญ่ชายและหญิงระดับ 4 และนักศึกษาผู้ใหญ่ชายระดับ 5 มีความคิด
เห็นว่า เมื่อเรียนแล้วความรู้ไม่เท่ากับนักเรียนภาคกลางวัน

2. นักศึกษาผู้ใหญ่ชายและหญิงระดับ 4 และระดับ 5 มีความเห็นตรงกันว่า บางวิชา
เรียนไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย

3. นักศึกษาผู้ใหญ่ชายระดับ 4 มีความเห็นว่านักศึกษาสอบตกกันมาก

2. ความต้องการของนักศึกษาผู้ใหญ่

1. ความต้องการด้านหลักสูตร

นักศึกษาผู้ใหญ่ชายและหญิงทุกระดับมีความต้องการด้านหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์มาก

2. ความต้องการด้านการเรียนการสอน

ก. ความต้องการเกี่ยวกับครูผู้สอน

นักศึกษาผู้ใหญ่ชายและหญิงทุกระดับ มีความต้องการด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับครูผู้สอนอยู่ในเกณฑ์มาก

ข. ความต้องการเกี่ยวกับตัวนักศึกษาเอง

นักศึกษาผู้ใหญ่ชายและหญิงระดับ 1 และ 2 และนักศึกษาผู้ใหญ่หญิงระดับ 3 มีความต้องการด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับตัวนักศึกษาเอง อยู่ในเกณฑ์น้อย (ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.51 ถึง 1.50) นอกจากนี้มีความต้องการในด้านนี้ อยู่ในเกณฑ์มาก

3. ความต้องการด้านความช่วยเหลือจากโรงเรียนผู้ใหญ่

นักศึกษาผู้ใหญ่ชายและหญิงระดับ 1 และ 2 มีความต้องการด้านความช่วยเหลือจากโรงเรียนผู้ใหญ่ อยู่ในเกณฑ์น้อย นอกจากนี้มีความต้องการในด้านนี้ อยู่ในเกณฑ์มาก

4. ความต้องการด้านความคาดหวังหลังจากจบการศึกษาระดับที่นักศึกษากว่าส่งศึกษาอยู่

นักศึกษาผู้ใหญ่ชายและหญิงทุกระดับมีความต้องการด้านความคาดหวังหลังจากจบการศึกษาระดับที่กำส่งศึกษาอยู่ อยู่ในเกณฑ์น้อย

สำหรับข้อกระทงที่เป็นความต้องการของนักศึกษาผู้ใหญ่ในแต่ละระดับ ปรากฏว่า

ก. ด้านหลักสูตร ความต้องการที่มากที่สุดของนักศึกษาผู้ใหญ่แต่ละระดับมีดังนี้ นักศึกษาผู้ใหญ่ชายระดับ 1 และ 2 ต้องการเนื้อหาวิชาที่นำไปใช้ในการทำงานได้ นักศึกษาผู้ใหญ่หญิงระดับ 1

และ 2 ต้องการให้จัดเนื้อหาวิชาให้ง่ายและเข้าใจได้รวดเร็วขึ้น ส่วนนักศึกษาผู้ใหญ่ชายและหญิง ระดับ 3 ระดับ 4 และนักศึกษาผู้ใหญ่หญิงระดับ 5 ต้องการเนื้อหาวิชาที่เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อ สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ชายระดับ 5 ต้องการให้จัดเฉพาะเนื้อหาวิชาที่สำคัญมาให้เรียน

ข. ด้านการเรียนการสอน

ความต้องการด้านครูผู้สอน ที่นักศึกษาผู้ใหญ่แต่ละระดับต้องการสูงสุด มีดังนี้ นักศึกษาผู้ใหญ่ชายระดับ 1 และ 2 และระดับ 4 ต้องการให้ครูประเมินผลการเรียนบ่อย ๆ เพื่อให้ให้นักศึกษากระตือรือร้นอยู่เสมอ นักศึกษาผู้ใหญ่ชายระดับ 3 ระดับ 5 และนักศึกษาผู้ใหญ่หญิงระดับ 4 ต้องการให้ครูมีวิธีสอนที่เข้าใจง่าย สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่หญิงระดับ 1 และ 2 ต้องการให้มีคู่มือประกอบการสอนที่เหมาะสมกับเรื่อง และต้องการครูที่มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ได้ดี ซึ่งเป็นความต้องการของนักศึกษาผู้ใหญ่หญิงระดับ 5 ด้วยเหมือนกัน ที่ต้องการครูที่มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ได้ดี ส่วนนักศึกษาผู้ใหญ่หญิงต้องการให้ครูเอาใจใส่ให้นักศึกษาให้มากในขณะที่เรียน

ความต้องการด้านตัวนักศึกษาเอง ที่นักศึกษาผู้ใหญ่ทุกระดับต้องการสูงสุด คือต้องการความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในการเรียนต่อในชั้นสูงได้

ค. ด้านความช่วยเหลือจากโรงเรียนผู้ใหญ่ ความต้องการที่มากที่สุดของนักศึกษาผู้ใหญ่แต่ละระดับมีดังนี้ นักศึกษาผู้ใหญ่ชายและหญิงระดับ 1 และ 2 และนักศึกษาผู้ใหญ่หญิงระดับ 5 ต้องการให้โรงเรียนจัดบริการด้านอุปกรณ์และตำราเรียนแก่นักศึกษา ส่วนนักศึกษาผู้ใหญ่ชายและหญิงระดับ 4 ระดับ 5 และนักศึกษาผู้ใหญ่หญิงระดับ 3 ต้องการให้ห้องสมุดเปิดบริการให้ยืมหนังสือและตำราเรียน นอกจากนี้ นักศึกษาผู้ใหญ่หญิงระดับ 5 ยังต้องการให้โรงเรียนจัดบริการน้ำดื่ม น้ำใช้และจัดให้มีพัดลมในห้องเรียน

ง. ด้านความคาดหวังหลังจากจบการศึกษาในระดับที่ศึกษาแล้ว นักศึกษาผู้ใหญ่ทุกระดับต้องการศึกษาต่อในชั้นที่สูงกว่าต่อไป เป็นความต้องการลำดับแรก

การแนะแนวในโรงเรียนผู้ใหญ่

ในปัจจุบันการศึกษาผู้ใหญ่ได้รับความสนใจจากประชาชนเป็นอย่างมาก ทั้งรัฐบาลก็ได้ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ จะสังเกตเห็นได้ว่ามีนักศึกษาผู้ใหญ่และมีโรงเรียนที่เปิดสอนนักศึกษาผู้ใหญ่เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค การแนะแนวเป็นงานที่ให้บริการแก่ผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รับความสำเร็จใน เรื่องการศึกษา ช่วยให้สามารถแก้ปัญหา และสามารถช่วยตนเองได้ การศึกษาผู้ใหญ่ยังมีความจำเป็นที่จะต้องจัดให้มีบริการในด้านประสบการณ์อย่างเห็นได้ชัด จึงควรให้ครูและโรงเรียนได้ใช้หลักและวิธีการแนะแนวควบคู่กันไปกับการเรียนการสอนในโรงเรียนผู้ใหญ่ด้วย ก่อนที่จะวางแผนการดำเนินงานสถิติกรรมการแนะแนวในโรงเรียนผู้ใหญ่ จำเป็นจะต้องทราบลักษณะบางประการของนักศึกษาผู้ใหญ่บ้างพอสมควร นักศึกษาผู้ใหญ่มีลักษณะบางประการที่แตกต่างจากนักเรียนในภาคปกติอย่างน้อย 3 ประการ

1. นักศึกษาผู้ใหญ่ส่วนหนึ่งเป็นนักเรียนที่เรียนจบจากการเรียนในภาคปกติ แต่อยู่ในเกณฑ์ที่จะเข้าเรียนในโรงเรียนผู้ใหญ่ได้ คือมีอายุย่างเข้าปีที่ 15 และมีวัยที่จะเข้าเรียนได้ มีนักศึกษาอีกส่วนหนึ่งเป็นผู้มีอาชีพแล้ว บางคนมีภรรยาและมีบุตร

2. นักศึกษาในระดับเดียวกัน มีอายุและประสบการณ์ที่แตกต่างกันมาก บางโรงเรียนก็มีนักศึกษาเป็นภิกษุสามเณรด้วย

3. นักศึกษาส่วนมากจะมีแรงจูงใจในการเรียนค่อนข้างสูง ที่กล่าว เช่นนี้สันนิษฐานจากเหตุผล 2 ประการคือ เป็นการเรียนโดยความสมัครใจ ไม่มีใครบังคับ และผู้เรียนต้องเสียค่าบำรุงการศึกษา แต่ก็มีบางคนที่มีแรงจูงใจน้อย และมีเหตุผลบางประการที่ทำให้ผู้เรียนไม่ตั้งใจเรียนเท่าที่ควร

กิจกรรมต่าง ๆ ของการแนะแนวที่จะจัดขึ้นในโรงเรียนผู้ใหญ่ พิจารณาตามลักษณะบริการและการแนะแนว ดังต่อไปนี้

1. บริการสำรวจผู้เรียนเป็นรายบุคคล เป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อสำรวจให้รู้จักผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะนำมาเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมให้ความช่วยเหลือผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งบริการนี้จัดขึ้นเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้สำรวจตัวเอง ซึ่งจะเป็นเครื่องช่วยให้ผู้รักตนเองได้ตั้งขึ้น เทคนิคหรือวิธีการที่ใช้สำรวจมีหลายอย่าง เช่น

- การพูดคุยเป็นส่วนตัว
- การเยี่ยมบ้าน
- การสังเกต
- การสัมภาษณ์
- การให้เขียนอัตชีวประวัติ

เครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ใช้ก็มีหลายอย่าง เช่น แบบสำรวจ แบบสอบถาม ระเบียบพฤติกรรม ระเบียบเล่ม สมุดข้อมูลหรือรายละเอียดที่สำรวจ เช่น ประวัติส่วนตัว ประวัติครอบครัว และสภาพแวดล้อม สุขภาพ ผลการเรียน ความสนใจ ความสามารถพิเศษ การสำรวจผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีความมุ่งหมายที่สำคัญคือ เพื่อให้ครูหรือโรงเรียนได้รู้จักผู้เรียนในด้านต่าง ๆ และจัดกิจกรรมสนับสนุน ส่งเสริมความต้องการ ความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน ได้อย่างเหมาะสม และเพื่อให้ผู้เรียนได้สำรวจตนเอง ในด้านต่าง ๆ ด้วย

2. บริการสนทนา เป็นบริการที่จัดขึ้น เพื่อให้ความรู้ ให้ข่าวสารต่าง ๆ เช่น ให้ทราบเกี่ยวกับสถานที่ภายในโรงเรียน วิชาต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดสอน การวัดผลแต่ละวิชา ข่าว หรือเรื่องราวที่น่าสนใจต่าง ๆ ที่ผู้เรียนควรทราบ แม้ว่าจะมีการสอนในห้องเรียนในหลักสูตรหรือไม่ก็ตาม ลักษณะของกิจกรรมบริการสนทนา เช่น กิจกรรมเกี่ยวกับการประชุม เช่น ประชุมทั้งตนตร การประชุมคณะ การจัดแสดงป้ายนิเทศ การจัดรูปเอกสาร และบทความ การจัดให้มีการบรรยาย การอภิปราย การจัดโต้วาที การจัดฉายภาพยนตร์ การศึกษานอกสถานที่ การจัดแสดงนิทรรศการ กิจกรรมของบริการสนทนา เป็นกิจกรรมที่มองเห็น การกระทำได้ง่าย และมักจะตรงกับความสนใจ

และความต้องการของผู้เรียน เป็นส่วนมาก ทำให้ผู้เรียนได้ทั้งความรู้ ความคิด และความเพลิดเพลิน

3. บริการให้คำปรึกษา เป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้เรียนในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ส่วนมากมักจะเป็นปัญหาเฉพาะบุคคล หรือถ้าในกลุ่มมีปัญหาอย่างเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน ก็อาจจัดให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มได้ ในด้านทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษา หากผู้ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาได้ทราบและได้รับการฝึกฝนอบรม ก็จะช่วยทำให้ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาที่ดีได้

4. บริการจากตัวบุคคล เป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อช่วยผู้เรียนให้เสียเวลา และเข้าร่วมกิจกรรมที่เหมาะสมกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของตน บริการนี้มุ่งจะสนองความต้องการความแตกต่างระหว่างบุคคล นอกจากนี้กิจกรรมของบริการนี้อาจจัดหางานให้ผู้เรียนในตอนปิดภาค หรือพิจารณาให้ทุนการศึกษาแก่ผู้เรียน

5. บริการติดตามผล เป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อติดตามผลการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนที่ครูหรือโรงเรียนได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นเพื่อให้บริการแก่ผู้เรียนไปแล้ว ว่าได้ผลเป็นอย่างไร การติดตามผลอาจจะกระทำกับผู้เรียนที่ออกจากโรงเรียนไปแล้ว เพื่อให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ มาปรับปรุงการดำเนินงานในด้านการแนะแนวให้ดียิ่งขึ้น วิธีการติดตามผลอาจใช้วิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ การใช้แบบสำรวจ แบบสอบถาม หรือใช้วิธีอื่นใดตามที่เห็นสมควร

6. บริการอื่น ๆ บริการอื่น ๆ ในที่นี้หมายถึงกิจกรรมใดที่โรงเรียนจัดขึ้น แต่ไม่อยู่ในลักษณะของบริการดังที่กล่าวมาแล้ว เช่น การวิจัยเพื่อศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับงานของการแนะแนวของโรงเรียน เพื่อให้ทราบปัญหาและข้อมูลบางประการที่จะนำมาปรับปรุง การดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนรู้นักศึกษาผู้ใหญ่

นโยบายของรัฐบาลในอันที่จะส่งเสริมให้ผู้ใหญ่ได้รับการศึกษา โดยการเปิดสอนการศึกษาผู้ใหญ่ขึ้นนั้น ประสบปัญหาหลายประการด้วยกัน นับตั้งแต่การประชาสัมพันธ์ ชักชวนให้ผู้ใหญ่มาเข้าเรียน การจัดหาสถานที่เรียน การจัดหาวิธีสอนให้เหมาะสมกับวัย การเลือกใช้อุปกรณ์การสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา และปัญหาสุดท้ายที่เป็นปัญหาใหญ่ที่สุดในขณะนี้คือท้ออย่างไร เราจึงจะให้นักศึกษาเหล่านั้นเรียนต่อไปจนสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ ทั้งนี้เพราะสถิติการหยุดการเรียนกลางคันของนักศึกษาผู้ใหญ่มีเป็นจำนวนมาก ปัญหาถ้าปล่อยทิ้งไว้ก็จะเรื้อรังจนยากต่อการแก้ไข ฉะนั้น ครูและผู้เกี่ยวข้องในวงการศึกษานองชาติ ควรจะร่วมมือกันขจัดปัญหาให้หมดไป โดยทั่วไปการเรียนของนักศึกษาใหญ่นั้น มาเรียนด้วยความสมัครใจ เพราะโตพอที่จะรับผิดชอบชีวิตตนเองได้ แต่ขณะเรียนถ้าเขาเหล่านั้นประสบปัญหาด้านครอบครัว ด้านการเรียนการสอน ด้านสุขภาพ อนามัย หรือด้านอื่น ๆ แล้วเขาก็พร้อมเสมอที่จะพักการศึกษาไว้เพียงแค่นั้น เมื่อเป็นเช่นนี้ย่อมเป็นการยากที่จะชักชวนให้กลับมาศึกษาใหม่ เพราะเขาย่อมเกิดความท้อแท้ ประกอบกับอายุและเพื่อนฝูงประการสำคัญ ถ้าปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาด้วยการเรียน เขาจะหมดความเชื่อมั่นในตนเอง เกิดปมด้อยว่าตนไม่มีความสามารถที่จะเรียนต่อไปได้ ฉะนั้น ครูจะต้องเป็นผู้ที่เข้าใจนักศึกษาเหล่านั้นพร้อมเสมอที่จะให้กำลังใจ คำแนะนำ ชี้ให้เห็นจุดหมายว่า เมื่อสำเร็จแล้วจะสามารถอ่านออกเขียนได้ และจะมีอาชีพมั่นคง แต่การที่ครูจะเข้าใจนักศึกษาใหญ่นั้นไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะนักศึกษาผู้ใหญ่ส่วนมากมีที่ภูมิลำเนา ห้างในตัวเอง จึงไม่ต้องการที่จะเปิดเผยปัญหาส่วนตัวให้ผู้อื่นทราบได้ง่าย ๆ วิธีการต่อไปนี้จะช่วยให้ครูเข้าใจเขาเหล่านั้นได้ง่ายขึ้น

1. สมองความต้องการทางร่างกาย

1.1 พยายามชี้แจงถึงความเสื่อมของส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ว่าเป็นเรื่องธรรมดาหรือกฎแห่งธรรมชาติของทุกคน พยายามอย่าให้ เรื่องที่พูดเป็นเรื่องที่ก่อให้เกิดความละอายแก่นักศึกษาได้ เพราะถ้านักศึกษาเก็บเอามาคิดว่าเป็นข้อบกพร่องหรือปมด้อยของตนเอง จะกลายเป็นความกังวลใจ อายเพื่อนฝูง ปัญหาที่กล่าวนี้ได้แก่ ลายตา ลีน ลายตาวาว ปัญหาเกี่ยวกับฟัน

และหูดัง เป็นต้น ฉะนั้น ครูควรบอกให้ทราบว่า การที่นักศึกษาจะสวมแว่นตาอ่านหนังสือ หรือมอง
ลอดแว่น หรือย่นตามประโยคที่กำส้งสำทนาอีกครั้ง หรือใส่หมวกคลุม ไม้ไผ่เป็น เรื่องแปลก ครูต้อง
ใช้ความสังเกตลักษณะจากการอ่านหนังสือของนักศึกษาว่าเป็นอย่างไร ซึ่งครูอาจจะพบปัญหาและ
ให้คำแนะนำ ซึ่งเป็นประโยชน์แก่นักศึกษาอย่างมากก็ได้

1.2 ถ้าเป็นไปได้ ครูอาจจะขอความช่วยเหลือจากหน่วยแพทย์เคลื่อนที่หรือ
สถานีอนามัยประจำอำเภอ ตำบล ให้มาทำการตรวจสุขภาพของนักศึกษาเป็นครั้งคราว เพราะ
นักศึกษาบางคนอาจจะไม่ค่อยห่วงสุขภาพของตัวเอง บางครั้งก็สวมหมวก ในกรณีที่มีนักศึกษาสักคน
ไม่สวมประกอบ เช่น หูดัง ลายตา ลึน ตาบอดสี เหล่านี้ ในการสอนของครูระยะแรก ครูอาจจะต้อง
พูดซ้ำ เขียนหนังสือตัวโต อ่านง่าย เพื่อให้เป็นที่เข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง เพราะถ้าหากนักศึกษาเกิด
การเข้าใจผิด อ่านผิด อาจทำให้เป็นที่ขบขันแก่เพื่อนฝูงได้ อีกกรณีหนึ่งคือ เรื่องการใช้กำส้งกล้าม
เนื้อของนักเรียน ซึ่งอาจจะเคยชินต่อการทำงานหนัก เช่น ยกของ สับค้อน ขวาน จอบ แต่เมื่อมา
เข้าเรียนใช้กำส้งของเบา ๆ เช่น ปากกา ดินสอ กล้ามเนื้ออาจจะทำงานไม่ปกติ เช่น มีอาการ
ลึน ฮึดเส้นไม่ตรง เป็นต้น ฉะนั้น ครูจึงควรให้นักศึกษามีโอกาสฝึกขยับค้อมเป็นค้อมไป

2. ให้นักศึกษาเกิดความมั่นใจที่จะเรียนรู้ เป็นความรู้สึกของแทบทุกคนที่มักจะมี
ประหม่า กส่วต่อสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ เช่น นักศึกษาที่มาโรงเรียนเป็นวันแรก ๆ ทุกสิ่งทุกอย่างมัก
แปลกและน่ากลัว โดยเฉพาะนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีโอกาสได้เรียนมาตั้งแต่เด็ก หรือได้เรียนมาก็มักจะ
มีปัญหาหลายอย่าง เช่น ล้อตลก ขาดเรียน ขาดล้อบ ไม่ชอบครู ฯลฯ สิ่งเหล่านี้อาจกลายเป็น
ความกลัวติดต่อเรื่อยมา เกิดมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อโรงเรียน ด้วยเหตุนี้ ในระยะแรก ๆ ของการเริ่มต้น
เรียน ครูควรหาทางช่วยเหลือบ้าง ดังนี้

2.1 ให้ความเป็นกันเองและทักทายนักศึกษาอย่างสันนิทสนม พูดแนะนำปลอบใจ
เมื่อนักศึกษามีปัญหา ในระยะเริ่มต้นนี้ นักศึกษาต้องการเพื่อนและบรรยากาศอบอุ่นเป็นกันเองมากที่สุด
ซึ่งครูและเจ้าหน้าที่แนะแนวจะมีส่วนช่วยได้อย่างมาก

2.2 สร้างแรงจูงใจให้กับนักศึกษา ก่อน เพราะนักศึกษาส่วนมากที่มาเข้าเรียน
มักมีความปรารถนาที่จะพัฒนาตนเอง และครอบครัวให้ดีขึ้น โดยต้องการให้เห็นผลทันตา เขามัก

กังวลกับเนื้อหาของวิชาที่สอน ในปัจจุบันเสมอ ไม่น้อยนักถึงเวลาข้างหน้าเท่าใดนัก ดังนั้น จึงควร
สนใจโดยการกล่าวถึงผลสำเร็จในอนาคต หรือกล่าวถึงนักศึกษาที่ได้รับผลสำเร็จไปแล้วให้ เป็นตัว
อย่างว่ามีผลดี หรือมีประโยชน์อย่างไรบ้าง ซึ่งจะให้นักศึกษามีกำลังใจเรียนต่อไปได้

3. ให้นักศึกษามีความรู้สึกว่าตนเองร่วมหรือมีความสำคัญในชั้นเรียน สิ่งที่จะช่วยให้นัก
ศึกษามีความรู้สึกว่าตนเองมีพวกพ้อง มีความเป็นพวกเดียวกันกับเพื่อนร่วมชั้นทั้งหลาย เพราะถ้า
หากปล่อยให้ให้นักศึกษาคนใดคนหนึ่งคิดว่าตนแปลกประหลาดไปจากบุคคลอื่น นักศึกษาค้นนั้นคงจะอยู่ร่วม
กันกับเพื่อน ๆ ไม่ได้ วิธีที่ครูควรทำก็คือ

3.1 หากทางช่วยให้นักศึกษามีความสนิทสนมคุ้นเคยกันให้เร็วที่สุดเท่าที่จะเร็ว
ได้

3.2 ให้นักศึกษาได้มีโอกาสเรียนเนื้อหาของวิชาให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้
เพราะระยะแรก ๆ นั้น นักศึกษากำส่งมีความกระตือรือร้นอยากเรียน อยากที่จะให้ได้เห็นผลทันตา
ฉะนั้น อัตราเฉลี่ยของการเรียนรู้ในระยะต้น ๆ นักศึกษาจะรับได้มากที่สุด

4. ให้นักศึกษามีความรู้สึกว่าตนเองก็มีคุณค่าและความสามารถ นักศึกษาผู้ใหญ่ทุกคน
ต่างต้องการที่จะมีความรู้สึกภาคภูมิใจ อยากให้คนอื่นยกย่องหรืออย่างน้อยให้มีการรู้สึกว่า ตนเองก็
มีคุณค่าเทียบเทียมฝูง ถ้านักศึกษามีความรู้สึกว่าตนเองเก่งพอสมควร ไม่ต้องยกย่องผู้อื่นก็จะเกิดแรง
ผลักดันให้มีความะ เรียบอย่างมีประสิทธิภาพ ในกรณีนี้เราอาจจะสนใจให้ผู้เรียนแสดงออกได้โดย

4.1 ให้นักศึกษาได้มีโอกาสชื่นชมกับความสามารถและความเป็นอยู่ของตน
เพราะในบางครั้งนักศึกษามักมีความคิดว่า ตนเองมีฐานะด้อยกว่าผู้อื่น หากทางออกที่จะช่วยแก้ความ
นึกคิดของนักศึกษาทางหนึ่งก็คือ ครูอาจจะพูดว่า "ถ้าเราอยากทราบว่าเป็นตัวของเราใคร ตัวของ
เราเองเป็นอย่างไร ให้สังเกตกริยาของผู้อื่นที่แสดงต่อเรา" ซึ่งหลังจากนั้น ครูค่อยหาโอกาส
พูดคุย ให้ความสนิทสนม พูดจาอย่างสุภาพ อาจจะทำให้ให้นักศึกษาได้คิดว่าตนเองก็ได้รับความยกย่อง
นับถือจากครูและเพื่อนฝูงเช่นกัน

4.2 ในบทเรียนควรให้นักศึกษาได้มีโอกาสแสดงความสามารถให้ผู้อื่นเห็น เพราะตามปกติผู้ใหญ่จะมีประสบการณ์ต่าง ๆ มากมาย อาจมีความสามารถพิเศษด้านใดด้านหนึ่งมาแล้ว โดยครูอาจตั้งคำถามที่แน่ใจว่านักศึกษาสามารถตอบได้ ซึ่งจะทำให้นักศึกษามีความภูมิใจในความสามารถของตน

4.3 การจัดอุปกรณ์การสอน ควรให้เข้าใจง่ายและมีส่วนสัมพันธ์กับความสนใจและความต้องการของนักศึกษา เพราะถ้าหากครูจัดบทเรียนไม่ตรงต่อทัศนคติของนักศึกษา จะทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ดังตัวอย่าง นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจของครอบครัว เขาจะไม่สนใจกับการที่จะวางทุนซื้อหุ้นเอาไว้ หรือเอาเงินฝากธนาคารออมสินเพื่อต้องการดอกเบี้ย ทั้งนี้เพราะนักศึกษารู้ว่าตนเองไม่มีปัญหาจะจนเดือดร้อนครอบครัว แต่เขาจะให้ความสนใจกับบทเรียนที่เกี่ยวกับเรื่องว่าทำอย่างไรจึงจะเพิ่มรายรับให้กับครอบครัว ทำอย่างไรครอบครัวจึงจะมีความสุข ฉะนั้นการเลือกบทเรียนและอุปกรณ์การสอนครูควรจะใช้ให้นักศึกษาเป็นส่วนประกอบ

5. ให้บทเรียนใช้ได้กับตัวนักศึกษาเองมากที่สุด เป็นความจริงที่ว่า ทุกคนจะเรียนได้ดีที่สุดในเมื่อบทเรียนนั้นสนองความต้องการของตนมากที่สุด ฉะนั้น ครูผู้สอนจะต้องพยายามทราบถึงความต้องการนั้น โดย

5.1 พยายามสนองตามความต้องการของนักศึกษา ว่ามีความสนใจอะไร โดย سعیให้มีการสัมภาษณ์ถึงความต้องการของแต่ละบุคคลก่อน และทำความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่จะสอน เพื่อจะเป็นแนวการสอนของครู และเพื่อให้นักศึกษาได้รู้จุดมุ่งหมายของตน ว่าได้รับอะไรจากการเรียนรู้นั้นบ้าง

5.2 หากทางให้นักศึกษาที่จบการศึกษาไปแล้วกลับมาบรรยายถึงความล้มเหลวที่ตนได้รับ จะไม่มีใครสามารถอธิบายถึงประสบการณ์ที่ผ่านไปได้อย่างชัดเจนเท่ากับบุคคลที่เพิ่มผ่านประสบการณ์นั้นมา ดังนั้น นักศึกษาผู้ใหญ่ที่ประสบผลสำเร็จอันน่าภูมิใจ จะเป็นผู้สนใจนักศึกษาใหม่ ได้ดีกว่าบุคคลอื่น ๆ

วิธีการทั้ง 5 ประการ ข้างต้นนี้ เป็นเพียงข้อเสนอแนะสำหรับครูและผู้เกี่ยวข้องในวงการศึกษานักเรียน ผู้เขียนมิได้หวังว่าจะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างทันทีทันใด เพียงแต่คิดว่าจะเป็นการช่วยให้ครูได้เข้าใจนักศึกษาผู้ใหญ่ได้ดีขึ้นบ้าง ซึ่งคงจะช่วยลดจำนวนของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่หยุดเรียนไปก่อนที่จะบรรลุผลตามเป้าหมายอันจะมีผลต่อการพัฒนาการเป็นอย่างมาก

ความแตกต่างระหว่างการศึกษาผู้ใหญ่ หรือการศึกษานอกระบบ กับการศึกษาในโรงเรียน

การศึกษาผู้ใหญ่หรือการศึกษานอกระบบโรงเรียน มีลักษณะที่แตกต่างไปจากการศึกษาในระบบโรงเรียน ดังต่อไปนี้⁽¹⁾ คือ

1. การศึกษาผู้ใหญ่หรือการศึกษาแบบนอกระบบโรงเรียน โดยมากมีจุดมุ่งหมายที่ตรงตามความต้องการของแต่ละบุคคล หรือต่อกลุ่มบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ แต่การศึกษาในระบบโรงเรียนมักจะเป็นการศึกษาที่สดขึ้นเพื่อบุคคลทั่ว ๆ ไป มิได้เน้นให้เห็นความสำคัญต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป็นกรณีพิเศษ ดังนั้น เนื้อหาและหลักสูตรจึงมีลักษณะเป็นกลาง ๆ
2. การศึกษาผู้ใหญ่ หรือการศึกษานอกระบบโรงเรียน มักจะมุ่งให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ โดยอาศัยประสบการณ์โดยตรงเป็นสำคัญ เช่น เรียนรู้การทำงานก็จะต้องลงมือทำจริง ๆ ส่วนการศึกษาในระบบโรงเรียนบางที่จะเรียนแต่ภาคทฤษฎีเท่านั้น
3. การศึกษาผู้ใหญ่หรือการศึกษานอกระบบโรงเรียน มีความมุ่งหมายในการดำเนินงานที่เปลี่ยนแปลงความเชื่อหรือแนวปฏิบัติของผู้เรียนโดยเฉพาะ เช่น ความเชื่อในการรับประทานอาหารและสูขอนามัย เป็นต้น ไม่ได้มุ่งสอนแต่วิชาพื้นฐานทั่ว ๆ ไปอย่างการศึกษาในระบบโรงเรียน

¹ สัมทรง เขมะวิชานูวัต การศึกษากับการพัฒนาชุมชน กรุงเทพฯ : ทวีติกาการพิมพ์, 2521 หน้า 112-114.

4. การวัดโปรแกรมการเรียนการสอน สำหรับการศึกษาผู้ใหญ่หรือการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้นจะต้องคำนึงว่า ผู้เรียนมีพื้นฐานในวิชาความรู้ ความเชื่อ ทักษะคิด ค่านิยม และความสามารถที่แตกต่างกันมาก แต่การศึกษาในระบบโรงเรียน นักเรียนมักจะมีพื้นฐานวิชาความรู้ ความเชื่อ และความสามารถที่คล้าย ๆ กัน ไม่แตกต่างกันมากนัก

5. การศึกษาผู้ใหญ่ หรือการศึกษานอกระบบโรงเรียน มุ่งที่ประสบการณ์นอกโรงเรียน เป็นสำคัญ ดังนั้น สิ่งต้องวัดให้เหมาะสมลุ่มกับความต้องการ ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียน เช่น สัตินช่วงที่ประสาขน์ว่างจากการทำงานเป็นต้น เป็นการช่วยผู้ที่ไม่มีโอกาสได้เรียนในโรงเรียนปกติได้ มีโอกาสศึกษาเพิ่มเติม เมื่อสำเร็จแล้วก็อาจมอบประกาศนียบัตรวิชาชีพให้ เช่น วิชาพิมพ์ดีด วิชาช่างวิทยุ ย่างเครื่องยนต์ เป็นต้น

6. การศึกษาผู้ใหญ่หรือการศึกษานอกระบบโรงเรียน ส่วนมากจะจัดเฉพาะอย่าง และเฉพาะกาลเวลา ตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เมื่อหมดความต้องการแล้ว การวัดการศึกษานั้นก็หยุดหรือเลิกไป หรือเลื่อนไปดำเนินการที่อื่นต่อไป หรือไม่กี่เปลี่ยนแปลง เนื้อหาวิชาเสียใหม่ เป็นต้น

7. การศึกษาผู้ใหญ่หรือการศึกษานอกระบบโรงเรียน ส่วนมากเป็นการศึกษาในหลักสูตรระยะสั้นตามความต้องการเป็นเรื่อง ๆ ไป เช่น เรื่องการใส่ปุ๋ย นาข้าว การเพาะเห็ด การเลี้ยงสุกร เป็นต้น ไม่เป็นหลักสูตรระยะยาวหลาย ๆ ปี เหมือนอย่างโรงเรียนในระบบ ฉะนั้น จึงสะดวกแก่ผู้เรียนที่มีเวลาน้อย อาจปลีกตัวมาเรียนได้ในระยะเวลาสั้น

8. การศึกษาผู้ใหญ่หรือการศึกษานอกระบบโรงเรียน มักจะเป็นการศึกษาที่ผู้ศึกษาส่วนใหญ่มักจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเอง ซึ่งผิดกับการศึกษาแบบในระบบโรงเรียน ซึ่งรัฐเป็นผู้ลงทุนออกค่าใช้จ่ายให้เป็นส่วนใหญ่

9. การศึกษาผู้ใหญ่หรือการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยทั่วไป มักจะลงทุนถูกกว่า การวัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ตลอดจนประชาชนได้รับผลตอบแทนมากกว่า ทั้งนี้ อาจเป็น

เพราะว่าระยะเวลาในการเรียนมักจะสั้นกว่า และเรื่องที่เรียนก็จำกัดเฉพาะที่ประชาชนสนใจและต้องการเท่านั้น สิ่งใดไม่จำเป็นที่ต้อง เรียนรู้ก็ไม่ต้องจัด

10. การศึกษาผู้ใหญ่หรือการศึกษานอกระบบโรงเรียน จะมีลักษณะเป็นการศึกษาแบบ ต่อเนื่อง ผลสัมภผลมกลืนกับชีวิตผู้เรียนเมื่อจบหลักสูตรระยะสั้นแล้ว อาจจะต้องขวนขวายหาความรู้ ในวิชาชีพที่เคยได้เรียนมาเพิ่มเติมขึ้นอีก

11. การศึกษาผู้ใหญ่หรือการศึกษานอกระบบโรงเรียน มีส่วนช่วยส่งเสริมให้การศึกษา ภาคปศุสัตว์สูงขึ้น ทั้งนี้เพราะการศึกษาแบบในระบบโรงเรียนส่วนมากผู้เรียนจะเรียนรู้เฉพาะ หลักการหรือภาคทฤษฎีเท่านั้น ส่วนการฝึกฝนความรู้และหาประสบการณ์เพิ่มเติม หรือทดลองในภาค ปฏิบัติ มักจะต้องพึ่งการศึกษาแบบนอกระบบโรงเรียน

12. การศึกษาผู้ใหญ่หรือการศึกษานอกระบบโรงเรียน ผู้เรียนมักจะได้รับความรู้เฉพาะ เรื่องที่เรียนเท่านั้น เช่น เรียนรู้การเพาะเห็ดฟาง การใช้ปุ๋ย สำหรับผลไม้หรืออย่างแกวัญญู เป็นต้น ส่วนการศึกษาในระบบโรงเรียนจะมีความรู้ในภาคทฤษฎี และวิชาการอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง

13. การศึกษาผู้ใหญ่หรือการศึกษานอกระบบโรงเรียน มีโอกาสทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องต่าง ๆ หรือค้นพบหลักการและวิธีการใหม่ ๆ ได้ง่าย ทั้งนี้เพราะการบริการและการจัดการเรียนการสอนไม่เข้มงวด หรือเป็นระเบียบแบบแผนเหมือนในโรงเรียนปกติ ดังนั้น จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ครูผู้บริหารและนักการศึกษาได้ทดลองปฏิบัติเรื่องราวต่าง ๆ ตามที่เห็น สัมควรได้ง่าย

14. การศึกษาผู้ใหญ่หรือการศึกษานอกระบบโรงเรียน มีการวางแผนงานการบริหาร ค่อนข้างเป็นอิสระ โดยมากจะทำกันในระดับท้องถิ่น ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย เพื่อสนอง ความต้องการของประชาชนได้อย่างถูกต้อง ส่วนการศึกษาในระบบโรงเรียนส่วนมากมีการบริหาร ที่เป็นระเบียบแบบแผนโดยเคร่งครัด มีหน่วยราชการคอยควบคุมให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ

เพื่อให้ง่ายแก่การเข้าใจ ในที่นี้จะกล่าวสรุปให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ หรือการศึกษานอกระบบ กับการศึกษาในระบบโรงเรียน ดังต่อไปนี้⁽¹⁾

ลักษณะที่ต่างกัน	การศึกษาในระบบโรงเรียน	การศึกษาผู้ใหญ่หรือการศึกษานอกระบบ ร.ร.
1. โครงสร้าง	มีโครงสร้างและส่วนประกอบที่เห็นได้ชัด ในลักษณะของการบริหารงานบุคคล การบริหารงานส่วนใหญ่จะขึ้นตรงต่อส่วนกลาง ฮันดิแคร์ กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ มีระบบการประสานงานที่กำหนดให้แน่นอน	มีโครงสร้างที่ยืดหยุ่นได้มาก และแต่ละหน่วยงานจะมีลักษณะที่เป็นอิสระแก่กัน เพราะมาจากหลายสังกัด การบริหารระดับท้องถิ่นจะมีบทบาทมากขึ้น
2. เนื้อหา วิชาการ	วิชาสามัญมีความสำคัญมาก การบรรจุเนื้อหาสาระ มุ่งเพื่อการศึกษาต่อในชั้นสูงต่อไปเรื่อย ๆ	เนื้อหาเน้นเพื่อแก้ปัญหาระยะสั้น และการนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันขณะนั้น เช่น แขนงวิชาชีพต่าง ๆ
3. วิธีการ	การเรียนการสอนส่วนใหญ่จะกระทำในห้องเรียนและต้องดำเนินการตามระเบียบแบบแผนที่ได้กำหนดไว้ คุณสมบัติของครูและนักเรียนต้องอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดไว้	ไม่จำเป็นต้องเรียนในห้องเรียน เพราะเน้นการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงมากกว่าคุณสมบัติของผู้สอนและนักเรียนไม่ได้กำหนดไว้ตายตัว

¹บุหงา วัฒนะ, การศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ : เจริญวิทยการพิมพ์, 2521. หน้า 17-18.

ลักษณะที่ต่างกัน	การศึกษาในระบบโรงเรียน	การศึกษาผู้ใหญ่หรือการศึกษานอกระบบ ร.ร.
4. เวลา	ใช้เวลาในการศึกษามากกว่าจะจบหลักสูตรใหม่ในแต่ละขั้นตอน มีการกำหนดเวลาเรียนที่แน่นอน รวมทั้งกำหนดชั่วโมงเรียน ตลอดจนวันหยุดไว้แน่นอนด้วย	เวลาสามารถยืดหยุ่นได้ตามลักษณะของเรื่องที่จะศึกษา อาจจะเป็นตอนเย็น ๆ กลางคืน หรือใช้ช่วงใดที่สะดวกทั้งผู้สอนและผู้เรียนจะไม่มีกำหนดไว้แน่นอนเพราะโดยทั่วไป ทั้งผู้สอนและผู้เรียนต่างก็มีงานประจำ หรือประกอบอาชีพอื่นอยู่แล้ว
5. สถานที่ ดำเนินการ	มีสถานที่ที่เป็นของตนเอง มีอาคารเรียนเป็นอิสระ ส่วนใหญ่จะมีป้ายบอกชื่อสถานที่ได้แก่ ชื่อสถานศึกษาต่าง ๆ	สถานที่ไม่กำหนดแน่นอน อาจจะเป็นโรงเรียน วัด ใต้ต้นไม้ บ้าน ฯลฯ ทั้งนี้แล้วแต่ความสะดวกของทั้งสองฝ่าย
6. การลงทุน	สิ้นเปลืองมากกว่า และมีการกำหนดค่าเล่าเรียนไว้คงตัวในการศึกษาแต่ละระดับชั้น	สิ้นเปลืองน้อย และไม่มีการกำหนดค่าเล่าเรียนอย่างแน่นอน ทั้งนี้แล้วแต่ลักษณะของโครงการย่อย
7. ผลที่ได้รับ	ผู้เรียนจะได้รับวุฒิปัตร ตามลำดับชั้นนั้น ๆ เมื่อเรียนจบการศึกษาแล้ววุฒิปัตรนี้สำคัญมาก เพราะสามารถใช้ประโยชน์ในการแสดงหลักฐานเพื่อการศึกษาต่อ และเพื่อการสมัครงาน นอกจากนี้ยังเป็นใบเบิกทางในการเข้าสังคมทั่ว ๆ ไปได้อย่างดีด้วย	ได้รับวุฒิปัตรเหมือนกัน แต่ความสำคัญน้อยกว่าความรู้และทักษะที่ได้รับขณะเรียน เพราะสิ่งหลังสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ หรือนำไปแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

การวัดผลการศึกษาผู้ใหญ่

การวัดผลการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ

หลักสูตรภาคต้นและภาคปลาย ให้เริ่มสอบก่อนวันปิดภาคเรียน 7 วัน ในกรณีที่ต้องทำการสอบหลัง วันปิดภาคเรียน ต้องขออนุมัติกระทรวงศึกษาธิการเป็นกรณีพิเศษ เอกชนอาจสมัครสอบได้ โดยยื่นใบสมัครกับทางโรงเรียนศึกษาผู้ใหญ่ที่ตนประสงค์จะสมัครก่อนวันสอบ 1 เดือน ภาคต้นไม่ต้องเรียกค่าสมัครสอบ ภาคปลายต้องเสียค่าสมัครสอบ 1 บาท ถ้าสอบได้คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไป จึงจะถือว่าสอบได้ เว้นแต่ถ้าสอบวิชาอ่านได้คะแนนรวมต่ำกว่า 10 คะแนน ถือว่าตก

หลักสูตรระดับ 1 และระดับ 2 มีการวัดผล 2 อย่าง คือ

- วัดผลระหว่างเรียน
- วัดผลปลายภาคเรียน

ในระหว่างภาคเรียนหนึ่ง ๆ ต้องวัดผลระหว่างเรียนจบหลักสูตรในภาคนั้นแล้ว ผู้มีสิทธิ์เข้าสอบปลายภาคเรียนต้องมีเวลาเรียนอยู่ในโรงเรียนผู้ใหญ่ระดับนั้น ๆ ไม่น้อยกว่า 60% ของเวลาต้นภาคเรียนนั้น

การตัดสิน จะต้องได้คะแนนรวมหมวดภาษาไทย ร้อยละ 50 ขึ้นไป และได้คะแนนรวมทุกหมวดวิชา ร้อยละ 50 ขึ้นไปด้วย จึงถือว่าสอบได้

ผู้มีหน้าที่ในการวัดผล

ระดับที่ 1 ให้เป็นหน้าที่ของโรงเรียน

ระดับที่ 2 การวัดผลระหว่างภาคเรียนให้ เป็นหน้าที่ของโรงเรียน

การวัดผลภาคปลาย โรงเรียนส่วนกลาง ให้อธิบดีกรมสามัญศึกษาเป็น

ผู้ดำเนินการโดยพิจารณาแต่งตั้งผู้อำนวยการกลางการศึกษาผู้ใหญ่เป็น

ประธานกรรมการดำเนินการวัดผล

โรงเรียนส่วนภูมิภาค ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการวัดผล โดยได้พิจารณาแต่งตั้งศึกษานิเทศก์จังหวัดเป็นประธานกรรมการดำเนินการวัดผล หรือให้นายอำเภอเป็นผู้ดำเนินการวัดผล โดยพิจารณาตั้งแต่ศึกษานิเทศก์อำเภอเป็นประธานกรรมการดำเนินการวัดผล แล้วแต่กรณี

หลักสูตรระดับ 3 และระดับ 4 มีการวัด 2 ประเภทคือ

- วัดผลระหว่างเรียน ให้เป็นหน้าที่ของโรงเรียน ภาคเรียนหนึ่ง ๆ ให้มีการวัดผลวิชาละไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง

- การวัดผลปลายภาคเรียน ให้ทำการสอบหลังจากสิ้นสุดการเรียนของแต่ละภาค ผู้มีสิทธิ์เข้าสอบปลายภาคเรียนต้องเรียนอยู่ในโรงเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนเต็มของภาคเรียนนั้น ๆ ในกรณีที่นักเรียนย้ายที่เรียนให้นับเวลาที่เรียนอยู่ในสถานศึกษาเดิมรวมกันได้

การตัดสิน ตัดสินเป็นรายหมวดวิชา โดยต้องสอบได้คะแนนทุกวิชาในหมวดนั้นรวมกัน ตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป ถึงถือว่าสอบได้ หมวดวิชาที่สอบได้จะขึ้นทะเบียนไว้ที่กำหนด 5 ปี นับจากวันเปิดภาคเรียนของระดับนั้น ๆ และเมื่อสอบได้ครบสี่หมวดวิชา ก็ถือว่าสอบได้ในระดับที่ 3 (ป.7) และระดับที่ 4 (ม.ค.3) แล้วแต่กรณี เมื่อครบกำหนด 5 ปี นับจากวันเข้าเรียน ถ้ายังไม่สอบได้ครบสี่หมวดวิชา วิชาที่สอบได้แล้วเป็นอันว่ายกเลิกไป

ผู้ทำหน้าที่ในการวัดผล

ระดับที่ 3 โรงเรียนส่วนกลาง ให้อธิบดีกรมสามัญศึกษาเป็นผู้ดำเนินการวัดผลโดยพิจารณาแต่งตั้งผู้อำนวยการกองการศึกษาผู้ใหญ่ เป็นประธานดำเนินการวัดผล

ระดับ 4 ในคณะกรรมการออกข้อสอบ ให้อธิบดีกรมสามัญศึกษาตั้งคณะกรรมการออกข้อสอบกลาง เพื่อสอบในโรงเรียนทุกแห่ง

การดำเนินการสอบและจัดทำผลการเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่ให้อธิบดีกรมสามัญศึกษา เป็นผู้ดำเนินการ โดยพิจารณาแต่งตั้งผู้อำนวยการ กองการศึกษาผู้ใหญ่เป็นประธานกรรมการ

การวัดผลการศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ มีการวัดผล 2 ประการ

1. วัดผลระหว่างเรียน
2. วัดผลปลายภาคเรียน

การวัดผลระหว่างเรียน ให้ดำเนินการวัดผลภาคปฏิบัติไม่น้อยกว่า 4 ครั้ง โดยคิดคะแนนร้อยละ 60 ของคะแนนทั้งหมด

การวัดผลปลายภาคเรียน คิดคะแนนร้อยละ 40 ของคะแนนทั้งหมด ผู้มีสิทธิ์เข้าสอบต้องมีเวลาไม่น้อยกว่า 75% ของเวลาเต็มภาคเรียนนั้น

การตัดสิน จะต้องได้คะแนนรวมร้อยละ 60 ขึ้นไป จึงจะถือว่าสอบได้

ผู้ที่ทำหน้าที่วัดผล ให้ทางโรงเรียนหรือหน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการวัดผลเองแล้วรายงานผลการดำเนินงานให้จังหวัดหรือกรมสามัญทราบภายใน 1 เดือน

ให้ใช้หลักสูตรนี้ตั้งแต่ปี 2520 เป็นต้นไป ถ้าปฏิบัตินอกเหนือไปจากหลักสูตรนี้ให้ เสนอกรมสามัญศึกษาเพื่อพิจารณาเป็นกรณีไป

การเก็บกรอกคะแนนการวัดผลให้จัดทำเป็น 2 ชุด รวมเก็บไว้เป็นหลักฐานที่โรงเรียน 1 ชุด เก็บไว้เป็นหลักฐานที่อำเภอ, จังหวัด, หรือกองการศึกษาผู้ใหญ่ แล้วแต่กรณีอีกหนึ่งชุด และให้โรงเรียนเก็บหลักฐานการวัดผลระหว่างภาคเรียนและปลายภาคเรียนไว้เป็นหลักฐาน ส่วนกระดาษคำตอบให้รักษาไว้มีกำหนดอย่างน้อย 6 เดือน

โครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ⁽¹⁾

1. หลักการและเหตุผล

การศึกษาเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการดำรงชีวิตของแต่ละบุคคลของสังคม โดยปกติผู้ที่มีการศึกษาดี จะมีความเป็นอยู่ดี มีสุขภาพอนามัยดี มีรายได้มากกว่าสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม และมีส่วนร่วมในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนจะสามารถรู้ถึงปัญหาและแก้ปัญหาของตนเองและสังคมได้ดีกว่า อันเป็นส่วนที่ทำให้บุคคลและสังคมนั้น ๆ อยู่ได้อย่างมีความสุขและสงบด้วย

ประเทศไทยได้เริ่มจัดให้มีการศึกษาภาคบังคับมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2464 เป็นเวลากว่า 60 ปี แต่ปัจจุบันยังมีประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ไม่รู้หนังสือถึงร้อยละ 14.5 (พ.ศ.2524) รัฐบาลเห็นว่าการรู้หนังสือของประชาชนจะเป็นการช่วยให้การติดต่อสื่อสารระหว่างประชาชนด้วยกันเอง และระหว่างรัฐบาลกับประชาชนได้ดีขึ้น และจะช่วยให้ประชาชนมีโอกาสที่จะแสวงหาความรู้ ความคิดเพื่อพัฒนาตนเองและสังคมได้ง่าย และสะดวกยิ่งขึ้นด้วย โดยเหตุนี้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2524-2529) จึงได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า จะลดอัตราการไม่รู้หนังสือของประชาชนให้เหลือร้อยละ 10.5 ในปี พ.ศ. 2529 กระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งรับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับเรื่องนี้ ได้จัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรีขึ้นพื้นฐาน เพื่อให้ประชาชนสามารถอ่านออกเขียนได้ คิดเป็น ทำเป็น และสามารถที่จะแก้ปัญหาได้สอดคล้องกับสภาพของตนและของสังคมในแต่ละสภาพ ซึ่งไม่เหมือนกัน การดำเนินการต้องอาศัยครูที่มีความรู้ความสามารถเป็นพิเศษ ทั้งจะต้องมีการนิเทศติดตามผลที่มีประสิทธิภาพสูง การจัดการเป็นไปด้วยความยากลำบาก จะต้องใช้ความพยายามและค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง จากทรัพยากรและบุคลากรที่มีอยู่ในปัจจุบัน จึงเป็นการยากที่จะจัดการศึกษาตามโครงการจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรีได้เกินปีละ 5 หมื่นคน ซึ่งห่างไกลจากเป้าหมายมากในอันที่จะลดอัตราการไม่รู้หนังสือของประชากร จากร้อยละ 14.5 เป็นร้อยละ 10.5 หรือประมาณ 1.5 ล้านคน

¹ กรมการศึกษานอกโรงเรียน, กระทรวงศึกษาธิการ เอกสารทางวิชาการ ลำดับที่ 46/25 กรุงเทพฯ,หนึ่งเส็ดการพิมพ์ 2526,หน้า 48-55.

ฉะนั้น เพื่อให้สามารถลดจำนวนผู้ไม่รู้หนังสือได้ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 จึงจำเป็นต้องมีโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติขึ้น ซึ่งจะดำเนินการคู่ขนานไปกับการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐานที่ดำเนินการอยู่แล้ว โครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาตินี้ ถือว่าการสอนให้คนรู้หนังสือเป็นหน้าที่ของทุกคนที่รู้หนังสือ เป็นการสอนที่ไม่จำเป็นต้องง้อผู้เกี่ยวข้องทางทางการศึกษาเป็นผู้สอน ไม่จำเป็นต้องมีชั้นเรียน ไม่จำเป็นต้องมีกำหนดเวลาเรียน การเรียนการสอนเป็นทำนองพ่อสอนลูก ลูกสอนแม่ พี่สอนน้อง น้องสอนพี่ และหน่วยงานของทั้งรัฐและเอกชน เช่น โรงเรียน วัด ศิษย์ครู นักเรียน วิทยุ สามเณร จะมีส่วนร่วมอย่างสำคัญที่จะช่วยสอนให้คนอ่านออกเขียนได้ตามโครงการนี้

2. วัตถุประสงค์

2.1 วัตถุประสงค์ทั่วไป เพื่อให้ประชาชนที่มีอายุ 14 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปถึง 50 ปีที่ไม่รู้หนังสือได้มีความรู้ อ่านเขียนภาษาไทยได้ เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาชีวิตและแสวงหาความรู้ต่อไป

1. เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเขียนของประชาชนให้สามารถอ่านออกเขียนได้ และมีนิสัยรักการอ่าน
2. เพื่อให้ประชาชนสามารถแสวงหาความรู้ความเข้าใจและข่าวคราวได้จาก การอ่าน อันจะทำให้เป็นผู้ทันต่อเหตุการณ์
3. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และเห็นว่าหากร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างประชาชนด้วยกันเองแล้ว จะทำให้ทั้งตนเองและชุมชนของตนดีขึ้น

3. หลักการดำเนินงาน

3.1 ระดมสรรพกำลังจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งของรัฐและเอกชน ตลอดจนเอกบุคคคลเพื่อทำงานอันเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและชุมชน ตลอดจนประเทศชาติร่วมกัน

3.2 ส่งเสริมให้นักเรียน นิสิต นักศึกษา วิทยุสามเณร และประชาชนมีส่วนร่วมในการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือ โดยใช้ระบบอาสาสมัคร โครงการนี้ถือว่า การช่วยเหลือการอ่านให้คนรู้หนังสือเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ที่รู้หนังสือทุกคน

3.3 ใช้สื่อมวลชนทุกประเภทและทุกรูปแบบทั่วประเทศ เพื่อการดำเนินงานและการประชาสัมพันธ์

4. วิธีดำเนินงาน

4.1 สํารวจกลุ่มเป้าหมายผู้ไม่รู้หนังสือ เพื่อให้การรณรงค์ดำเนินไปถึงกลุ่มเป้าหมายผู้ไม่รู้หนังสือ เพื่อให้ทราบจำนวน ชื่อ ที่อยู่ของผู้ไม่รู้หนังสือในปัจจุบัน โดยกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้ดำเนินการสำรวจด้วยความร่วมมือของเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และองค์กรท้องถิ่นใช้เวลาในการสำรวจ 3 ปี กล่าวคือ

ปี 2525 ทำการสำรวจในจังหวัดที่มีศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด 24 จังหวัด

ปี 2526 ทำการสำรวจในจังหวัดที่มีศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด (ที่เหลือ) และจังหวัดในเขตพื้นที่ยากจนที่ไม่มีศูนย์ฯ รวม 31 จังหวัด

ปี 2527 ทำการสำรวจในจังหวัดที่ยังไม่ได้สำรวจทุกจังหวัด

4.2 หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

1. หลักสูตร พัฒนาจากหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิด เล็งริชขั้นพื้นฐานให้เหมาะสมกับผู้ที่ไม่มีความรู้ของการสอนผู้ใหญ่จะสามารถสอนผู้ไม่รู้หนังสือได้ โดยเน้นเรื่องการอ่านภาษาไทยให้เหมาะสมกับพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน เพื่อให้สามารถอ่านออกเขียนได้และสามารถศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมได้

2. กระบวนการเรียนการสอน เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ง่าย ๆ ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน สู้แต่ที่ว่าใครจะมีเวลาว่างสอนใครก็ได้เท่าใด บุคคลในครอบครัวที่อ่านเขียนได้จะช่วยสอน

ผู้ที่อ่านเขียนไม่ได้ ครู พระภิกษุสามเณร และนักเรียน ตลอดจนชาวบ้านในแต่ละหมู่บ้านจะเล่นกันเองมากกว่าการระดมหรือหาอาสาสมัครจากหน่วยงานหรือจากท้องถิ่นท่ามกลางมาเล่น อาสาสมัครจะไม่ได้รับเงินค่าตอบแทน ชุมชนใดที่ดำเนินโครงการจนได้ผลดี จะได้รับยกย่องประกาศเกียรติคุณตามความเหมาะสม

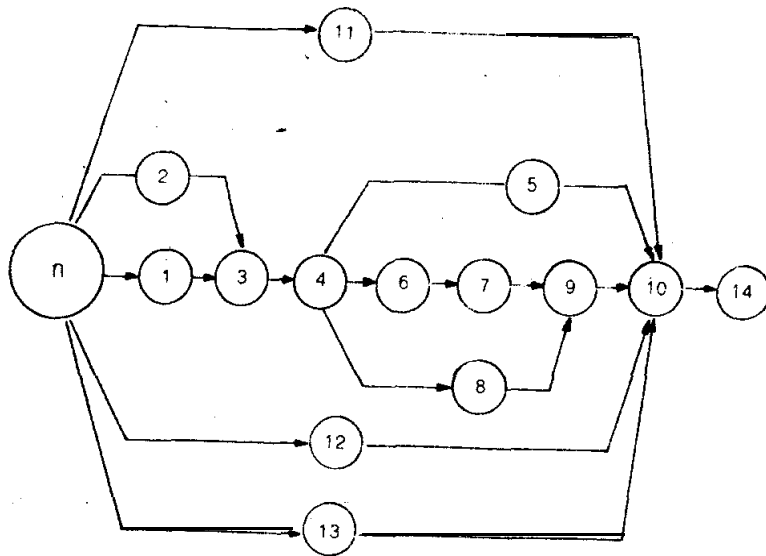
4.3 การวัดผลการเรียน เมื่อผู้ไม่ร่ำหนังสือหรือผู้สอนเห็นว่าตนเองหรือผู้ที่ตนสอนสามารถอ่านและเขียนภาษาไทยได้ตามที่กำหนดไว้ กระทรวงศึกษาธิการโดยกรมการศึกษานอกโรงเรียนและจังหวัดจะจัดให้มีการสอบขึ้นในท้องถิ่นใกล้เคียงกับผู้เรียนที่ลัดเพื่อมอบวุฒิบัตรอ่านออกเขียนได้ให้ โดยจะจัดให้มีการสอบโดยสมัครใจ อาจสอบครั้งละ 1-2 คน หรือเป็นกลุ่มก็ได้

4.4 การคัดที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน การรณรงค์เพื่อการอ่านออกเขียนได้ตามโครงการนี้จะต้องทำควบคู่กันไปกับการคัดที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านให้จริงจัง ลัดคล่องและเพียงพอ ด้วย เพราะการอ่านให้อ่านออกเขียนได้โดยไม่มีอะไรให้อ่านอย่างต่อเนื่องนอกจากประชาชนจะไม่ได้ประโยชน์จากการอ่านออกเขียนได้แล้ว ยังจะทำให้หนังสือไปด้วย ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านนอกจากจะได้รับหนังสือพิมพ์รายวัน ๆ ละ 2 ฉบับแล้ว ยังมีหนังสืออ่านเพิ่มเติมด้านการศึกษา อนามัย ศิลปวัฒนธรรม และหนังสือที่เป็นเรื่องน่ารู้ที่เหมาะสมกับชาวชนบท และเอกสารสรุปข่าวจากหนังสือพิมพ์ด้วย การคัดที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านนี้ นอกจากจะเป็นการรับช่วงให้ทั้งนักเรียนในระบบโรงเรียนและนักศึกษาผู้ใหญ่จะได้มีอะไรอ่านเพื่อเสริมความรู้ให้สามารถและทันต่อเหตุการณ์อย่างลุ่มล่ามแล้ว โครงการนี้ยังเป็นโครงการที่พยายามผลักดันให้มีระบบการส่งหนังสือเข้าสู่ชนบท เป็นการช่วยสร้างระบบสายส่งให้เกิดขึ้นในชนบทอีกด้วย

4.5 การนิเทศและติดตามผล ศึกษาวิเคราะห์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดและหรือเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันออกนิเทศและติดตามผลการดำเนินงานของผู้รับผิดชอบชุมชนและอาสาสมัคร ตลอดจนที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาอุปสรรคอันอาจเกิดขึ้น ให้งานดำเนินไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพ

4.6 การประชาสัมพันธ์ ดำเนินการประชาสัมพันธ์เพื่อการรณรงค์รูปแบบ ใช้ สื่อมวลชนทุกประเภท ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการรู้หนังสือและร่วมมือในการรณรงค์เพื่อ การรู้หนังสืออย่างกว้างขวาง

ขั้นตอนการดำเนินงานโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ

ก. อนุมัติโครงการ

1. แจกหน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบโครงการทราบ

2. สํารวจจำนวนผู้ไม่รู้หนังสือ

3. คัดเลือกจังหวัดที่จะดำเนินงาน

4. ประชุมหัวหน้าศูนย์ฯ จังหวัดที่ได้รับคัดเลือกเพื่อรับทราบแนวปฏิบัติ

5. พัฒนาหลักสูตรและแบบเรียน

6. สรรหาอาสาสมัคร

7. คัดเลือกผู้รับผิดชอบระดับท้องถิ่น
8. อบรมบุคลากรที่จะเป็นวิทยากรอบรมผู้รับผิดชอบระดับท้องถิ่น
9. อบรมผู้รับผิดชอบระดับท้องถิ่น
10. อาสาสมัครดำเนินงาน
11. วัดผลการเรียน
12. ประเมินสัมฤทธิ์โครงการ
13. การนิเทศติดตามผลและประเมินผล
14. รายงานผลการดำเนินงาน

5. เป้าหมายและระยะเวลาดำเนินงาน

ดำเนินงานในจังหวัดที่เป็นเขตพื้นที่ชนบทยากจน และจังหวัดที่มีศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดเป็นอันดับแรก และจะขยายต่อไปให้ครบทุกจังหวัดในปี พ.ศ. 2528-2529 ตามรายละเอียดดังนี้

จำนวน พ.ศ.	จังหวัด	อำเภอ	หมู่บ้าน	ผู้รับหนังสือเพิ่มขึ้น
2526	8	39	4,417	100,000
2527	18	459	30,725	300,000
2528	52	698	51,566	500,000
2529	73	698	51,566	600,000
รวม	'23	698	51,566	1,500,000

6. งบประมาณ

ในการดำเนินงานจะต้องใช้งบประมาณแต่ละปี ดังต่อไปนี้

ที่	รายการ	งบประมาณ			
		2526	2527	2528	2529
1.	หนังสือเรียน	4,000,000	2,000,000	18,000,000	24,000,000
2.	หนังสือเสริมการอ่าน	4,102,050	5,161,800	8,663,088	8,663,088
3.	หนังสือพิมพ์รายวันและ ผลิตเอกสารจาก นสพ.	15,444,000	16,332,000	61,776,000	77,220,000
4.	วัสดุและประเมินผล โครงการ	780,000	1,780,000	2,530,000	3,280,000
5.	พิมพ์ใบสำคัญ	500,000	1,500,000	2,250,000	3,000,000
6.	คู่มือครูและคู่มือดำเนินงาน	489,340	614,500	1,031,320	- 1,031,320
7.	นิเทศและติดตามผล	7,325,100	9,217,500	15,469,800	15,469,800
8.	ประชุมอบรมสัมมนา	2,780,700	3,531,500	5,854,600	5,854,600
9.	สำรวจผู้ไม่รู้หนังสือ	1,200,000	850,000		
10.	พัฒนาหลักสูตรและ แบบเรียน	443,300	1,821,380	1,821,380	1,821,380
11.	ประชาสัมพันธ์	30,000	1,000,000	1,000,000	1,000,000
12.	รายจ่ายอื่น ๆ	200,000	700,000	700,000	700,000
	รวม	37,563,490	34,508,680	119,096,188	42,040,178

7. ผู้รับผิดชอบโครงการ

การรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือของประชาชนจะสำเร็จได้ด้วยดี ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ทั้งภาครัฐและเอกชน มีหน่วยงานที่ร่วมรับผิดชอบโครงการนี้ 8 หน่วยงาน แต่ละหน่วยงานมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

7.1 กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ประสานโครงการกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการสำรวจกลุ่มเป้าหมายผู้ไม่รู้หนังสือ พัฒนารูปแบบการรณรงค์ หลักกลยุทธ์การเรียนการสอน และส่วนหนึ่งของหนังสือส่งเสริมการอ่านและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ สำหรับที่อ่านหนังสือของหมู่บ้าน ตลอดจนประชาสัมพันธ์ ผลิตสื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการรณรงค์ตามโครงการ รวมทั้งการบริการและติดตามผลโครงการ

7.2 กระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่ให้การสนับสนุนและสั่งการไปยังจังหวัด อำเภอ และท้องถิ่น ให้มีส่วนร่วมและสนับสนุนโครงการ

7.3 สำนักนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่ให้การสนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์โครงการทุกรูปแบบ

7.4 กระทรวงสาธารณสุข มีหน้าที่สนับสนุนโดยให้หน่วยงานท้องถิ่นในสังกัด มีส่วนร่วมในการดำเนินการตามโครงการ และหนังสือสิ่งพิมพ์ด้านการสาธารณสุข

7.5 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีหน้าที่สนับสนุนโดยให้หน่วยงานท้องถิ่นในสังกัด ร่วมดำเนินงานโครงการ และหนังสือสิ่งพิมพ์ด้านการเกษตรและสหกรณ์ที่เหมาะสมกับท้องถิ่น

7.6 กระทรวงกลาโหม มีหน้าที่ให้การสนับสนุนโดยให้บุคลากรในสังกัดร่วมดำเนินการตามโครงการ และให้การสนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์ทางวิทยุและโทรทัศน์ในสังกัด

7.7 ทบวงมหาวิทยาลัย มีหน้าที่ให้การสนับสนุนในด้านการดำเนินการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะด้านวิชาการ

7.8 หน่วยงานเอกชน (ชมรม สโมสร และมูลนิธิต่าง ๆ) มีหน้าที่ให้การสนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์ ทูลตำเนินการและการปฏิบัติงานในบางส่วนตามกำลังความสามารถที่จะช่วยได้

8. การประเมินผล

8.1 ในระยะเริ่มโครงการจัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อให้ทราบปัญหาอุปสรรค และวิธีแก้ไข เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน และขยายงานต่อไปและในช่วงสุดท้ายของโครงการจะจัดให้มีการประเมินผลโดยส่วนรวมอีกครั้ง

8.2 ให้ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนภาค เป็นผู้ประเมินผลการดำเนินงานในเขตพื้นที่จังหวัดที่อยู่ในความรับผิดชอบของคุณยั้นในระยะที่เริ่มโครงการ ส่วนการประเมินผลโดยส่วนรวมในปิดท้ายของโครงการ กรมการศึกษานอกโรงเรียนร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ จะเป็นผู้ทำการประเมินผลเพื่อเตรียมการวางแผนงานต่อไป

9. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

9.1 ประชาชนที่อยู่นอกโรงเรียนในพื้นที่ชนบทยากจน จะรู้หนังสือเพิ่มขึ้นประมาณ 1.5 ล้านคนในแผนพัฒนาฯ ระยะที่ 5

9.2 ประชาชนสามารถแสวงหา รู้จักใช้และมีความพร้อมที่จะรับบริการของรัฐและเอกชนได้กว้างขวางขึ้น

9.3 ประชาชนสามารถนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหา และสามารถปรับปรุงการดำเนินงานชีวิตของตนเอง ครอบครัว และชุมชนของตนให้ดีขึ้น

9.4 ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการไม่รู้หนังสือ ซึ่งจะเป็นแนวทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น

9.5 ประชาชนจะมีนิสัยรักการอ่านหนังสือเพิ่มขึ้น และป้องกันการลืมหนังสือได้เป็นอย่างดี